

ВИКОРИСТАННЯ МАСОВИХ ВІДКРИТИХ ОНЛАЙН-КУРСІВ ЯК ІННОВАЦІЙНОЇ ТЕНДЕНЦІЇ В ОСВІТІ

Ключові слова: масові відкриті онлайн-курси, онлайн-освіта, онлайн-платформа.

Світова спільнота провідних експертів і фахівців у сфері освіти та інформаційних технологій визнає, що за онлайн-освітою майбутнє. Чимало ЗВО у всьому світі визнали дистанційне навчання стратегією поступального розвитку і використовують освітні платформи як засіб поширення власного контенту. Масові відкриті онлайн-курси (МВОК) входять до 30 найперспективніших тенденцій розвитку освіти до 2028 р.

Теоретичні аспекти та особливості масових відкритих онлайн курсів заклали англійські вчені, зокрема Д. Левін, Т. Фенвік, Н. Хард. В Україні питанням вивчення досвіду та використання масових відкритих онлайн курсів присвячено дослідження І. Бацуровської, М. Кухаренко, А Джаландінової, Н. Сиротенко, Н. Тихомирова, І. Примаченко та інших вчених.

Даний термін МВОК (МООС (анг.)) використаний у 2010 році Дейвом Корм'є (Dave Cormier) з університету Острова Принца Едварда (Канада) і складається з чотирьох окремих понять: Massive (масовий) – передбачає велику кількість учасників з усього світу; Open (відкритий) – курс безплатний і будь-хто може приєднатись до нього; Online (онлайн) – курс знаходиться у відкритому доступі в мережі інтернет; Course (курс) [3].

Перші масові відкриті онлайн-курси, які зібрали величезну аудиторію, запустили у Стенфордському університеті у 2011 р. А вже у 2013 р. було створено перший український громадський проект масових відкритих онлайн-курсів Prometheus. Попит на масові безкоштовні онлайн-курси в Україні зростає. До основних переваг онлайн курсів можна віднести: відкритість для всіх, незалежно від віку, місця проживання та соціального статусу; можливість вивчати різні дисципліни, не прив'язуючись до конкретної спеціалізації [2]; безкоштовне використання; спілкування з однодумцями; швидкий пошук інформації; уся навчальна інформація зібрана одному місці. Головною особливістю таких курсів є те, що маючи бажання, комп'ютер (планшет, смартфон) і доступ до глобальної мережі людина може не просто отримати інформацію з певної теми, а оволодіти відповідними знаннями і навичками. Так, «запровадження масових відкритих онлайн-курсів від провідних викладачів країни та світу дозволить допомогти українцям стати освіченими; підвищити кваліфікацію; опанувати суміжну галузь; отримати професійну онлайн-освіту з найпопулярніших спеціальностей; зробити найкращу освіту доступною кожному українському студенту» [3, С. 16].

Чимало навчальних закладів світу вже інкорпоровали МВОК до своїх основних курсів. Топовими провайдером і надалі залишаються американські МВОК. Наразі існує декілька найбільш популярних платформ, що містять добірки масових відкритих онлайн курсів, створених у єдиному форматі: у США – edX (<https://www.edx.org/>), Udacity (<https://www.udacity.com/>), Coursera (<https://www.coursera.org/>), Canvas Network (<https://www.canvas.net/>); у Німеччині – Iversity (<https://iversity.org/>); Великобританії – Open University (<http://www.open.ac.uk/>); в Іспанії – Crypt4you (<http://www.crypt4you.com/>) тощо. Більшість з них подають інформацію на англійській мові.

Також можна користуватися освітніми ресурсами, де інформація для користувачів представлена українською мовою, а саме: Prometheus (<http://prometheus.org.ua/>); EdEra (<https://www.ed-era.com/>); Відкритий Університет Майдану (<http://vum.org.ua/>). Дві україномовні онлайн платформи (Prometheusta EdEra) підтримуються Міністерством освіти і науки України.

Лідером серед МВОК є “Coursera”. Дана освітня платформа налічує декілька десятків глобальних навчальних центрів у різних країнах світу. Викладачами тут є професори і практики, успішні в тій чи іншій професії. Кожний з курсів ділиться на кілька модулів, при вивченні яких студенти повинні проходити тестування. Для студентів встановлюються суворі дедлайни, за недотримання яких вони можуть втрачати бали, адже часто через низьку самомотивацію до навчання багато з них не проходять курси до кінця. На відміну від інших освітніх платформ, “Coursera” запустила нову ініціативу – проект “Learning Hubs”. Це своєрідний хаб для навчання в різних містах світу, який передбачає надання всім бажаючим навчатися доступу в Інтернет, щоб записатися на курси від “Coursera” і вивчати їх разом з іншими людьми на безоплатній основі. Сертифікати “Coursera” та скріншоти досягнень дедалі більше беруться до уваги при зарахуванні кредитів стаціонарними освітніми установами. Треба зазначити, що деякі онлайн-платформи курсів схвалено Американською освітньою радою для зарахування до коледжів США.

Ще однією онлайн-платформою, яку було створено з метою віртуалізації та демократизації освіти, є “Udacity”. Вона дещо поступається в рейтингових позиціях за кількістю користувачів, які отримали доступ до освітніх продуктів, розроблених спільно з “Google”, “Facebook”, а також фінансовою компанією “Capital One”. Відмінністю “Udacity” є те, що у співпраці з “Georgia Tech” і “AT&T” вони запустила магістерську програму, яка дає можливість здобути акредитовану ступінь магістра з “Computer Science”.

Український ринок освіти анонсував у 2013 р. відкриття перших МВОК від “Університету онлайн” (КНУ), які зібрали понад 9000 зареєстрованих користувачів. У жовтні 2014 р. стартував ще один український освітній онлайн-проект, відомий як “Prometheus”. На його сайті представлено як окремі курси, так і цикли (бізнес, мови, історія). Варто сказати, що серед його викладачів – лектори відомих українських університетів таких, як КНУ імені Т. Шевченка, НТУУ “КПІ”, Києво-Могилянська бізнес-школа.

Існує кілька напрямів розвитку масових відкритих дистанційних курсів, які з’явилися через наявність різних педагогічних підходів до процесу навчання в мережі. Можна назвати три основні типи таких курсів: масові відкриті дистанційні курси, що зорієнтовані на слухачів вмотивованих на самостійне навчання; масові відкриті дистанційні курси, що базуються на завданнях (в основу покладено можливість слухача обирати та виконувати певний набір завдань); масові відкриті дистанційні курси, що мають чіткі графіки, які є найпоширенішими у великих міжнародних університетах. Розробкою такого роду курсів займаються професійні викладачі та експерти. Курси мають чіткий навчальний графік, розклад, дедлайни і різного роду атестації слухачів.

Отже, наразі масові відкриті онлайн-курси мають відіграти важливу роль у підвищенні академічного рівня викладачів, моніторингу ними світових тенденцій в освіті, їх інтеграції у міжнародне наукове співтовариство та розширенні міжнародних контактів. Вони є одним із інструментів здійснення глобалізаційних процесів трансформації вищої освіти України, який в перспективі може забезпечити її конкурентоспроможність у міжнародному освітньому просторі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белейчик А.В. Використання освітніх онлайн-середовищ для професійного розвитку вчителів інформатики: [Електронний ресурс] / А.В. Белейчик. – Режим доступу: <http://elar.ipro.edu.te.ua:8080/bitstream/123456789/3994/1/Beleychik.pdf>
2. Дітковська Л. А. Масові відкриті онлайн-курси Prometheus: реалії та перспективи // Мережеве суспільство: ринок праці, суспільні відносини, роль профспілок: Збірник матеріалів круглого столу (м. Київ, 22 березня 2018 р.) [Редкол.: Т. Семигіна, О. Корчинська, В. Співак]. –К.: АПСВТ, 2018. – С. 16-17.
3. Cormier D. What is a MOOC? [Електронний ресурс] / D. Cormier. – Режим доступу: <http://www.youtube.com/watch?v=eW3gMGqcZQc>
4. Holton D. What’s the «problem» with MOOCs? [Електронний ресурс] / D. Holton. – Режим доступу: <http://edtechdev.wordpress.com/2012/05/04/whats-the-problem-with-moocs>.